

БЕКТЕМИН

Б.Н.Ельцин ат. Кыргызстан-Россия
Славян университетинин илимий
иштер боюнча проректору

Д.В. Глазунов

2023-ж.

Б.Н.Ельцин атындагы Кыргызстан-Россия Славян университетинин
кыргыз тили кафедрасынын жыйынынын

№ 1 ПРОТОКОЛУНАН КӨЧҮРМӨ

7-сентябрь 2023-жыл

Бишкек шаары

Күн тартиби:

Б.Н.Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын изденүүчүсү Даакыбаева Айнура Билимовнанын «Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери» деген темада 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз тили) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык иши кандидаттык экзаменди тапшыруу үчүн атайын дисциплинанын кошумча программасын кароо жана талкуулоо.

- 1. Жыйындын төрагасы:** Аманалиева Г.Э. - п.и.к., Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын д.м.а.;
- 2. Катчы:** Аалиев Т.А. - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучусу;

Катышкандар:

- 3. Карамендеева Ч.Ж.** - п.и.к., Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын доценти, 13.00.02-педагогика;
- 4. МаксUTOва А.Б.** - п.и.к., Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын доценти, 13.00.02-педагогика;
- 5. Ибрагимова А.А.** - ф.и.к., Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын доценти, 10.02.06-түрк тилдери;
- 6. Мукасова А.М.** - ф.и.к., Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын доценти, 10.01.01-филология;
- 7. Омурзакова Н.Б.** - ф.и.к., Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын доценти, 10.01.01-филология;
- 8. Шаршеева К.К.** - ф.и.к., Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын д.м.а., 10.02.01-филология;

9. **Касенова А.Т.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучусу;
10. **Эдилбаева Н.У.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучу;
11. **Атабаева С.М.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучу;
12. **Дуйшекеева Н.Б.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучусу;
13. **Рыспаева Г.С.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучу;
14. **Калбыкова Н.Ш.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучу;
15. **Ажынаева З.А.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучу;
16. **Тууганбаева А.М.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучу;
17. **Чандыбаева Н.И.** - Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын ага окутуучу;

Каралуучу маселе:

Б.Н.Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын изденүүчүсү А.Б. Даакыбаеванын 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз тили) адистиги боюнча жазылган «Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери» деген темадагы кандидаттык диссертациялык иши боюнча кандидаттык экзаменди тапшыруу үчүн атайын дисциплинанын кошумча программасын кароо жана талкуулоо.

Угулду: Төрага К.А. Биялиев кафедра мүчөлөрүн Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу УАКтын № 01 – 9/422. 26.09.2022 маалыматтык каты менен тааныштырды. Андан соң катчы Т.А. Аалиевге сөз берди.

Т.А. Аалиев: - Б.Н.Ельцин атындагы КРСУнун кыргыз тили кафедрасынын изденүүчүсү А.Б. Даакыбаеванын педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган «Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери» деген темадагы диссертациялык иши боюнча кандидаттык экзаменди тапшыруу үчүн атайын дисциплинанын кошумча программасы жөнүндө айтып берди. Ошону менен бирге аталган теманын жаңылыгы – диалогдук кептин лингвистикада изилдениши терең талданып, жалпылаштырылгандыгы, алардын окутуу-үйрөтүүгө керектүүлөрү иргелип алгандыгы, кыргыз тили экинчи тил катары окутууда медик-студенттердин диалогдук кебин өркүндөтүүнүн лингводидактикалык негиздеринин иштелип чыккандыгы, экинчи тилди окутууга коюлуп жаткан азыркы талаптарын ишке ашыруунун педагогикалык шарттарынын иштелип чыгышы тууралуу баяндады.

Докладдын негизинде төмөндөгүдөй суроолор берилди:

Аманалиева Г.Э. – п.и.к., доцент

Суроо: Жогорку окуу жайлардагы медициналык адистиктерде окуп жаткан студенттерге диалогдук кепти окутуунун кандай формаларын колдонуп жатасыз?

Жооп: Жогорку окуу жайлардын медициналык адистиктерди даярдоочу факультеттеринде диалогдук кепти окутуунун негизги формасы болуп тилдик байланыш катары коммуникация эсептелет.

Максутова А.Б. – п.и.к., доцент

Суроо: Диалогдук кепти окутууда кандай ыкмалар колдонулат?

Жооп: Кыргыз тилин экинчи тил катары окутууда негизинен диалогдук кептин индуктивдик жана дедуктивдик жолдору колдонулат.

Омурзакова Н.Б. – ф.и.к., доцент

Суроо: Бөтөн тилдүү студенттерди окутууда диалогдук кептин кандай түрлөрүн колдонууга болот?

Жооп: Кырдаалдык, көйгөйлүү-конструктивдүү диалог кыргыз тилин чет тили катары окутуунун методу катары өзүнүн артыкчылыктарына ээ: практикалык маселелерди чечүүдө стихиялуу кепти өнүктүрүү, социалдашууну тездетүү, университетте окууга даярдоо. Көйгөйлүү-конструктивдүү диалогдун негизи маселени чечүү болуп саналат.

Шаршеева К.К. – ф.и.к., доцент

Суроо: Кошумча программа кандай баалоолор жана көрсөткүчтөр боюнча иштелип чыкты?

Жооп: Кошумча программа бир топ жылдык изилдөөлөрдүн натыйжаларын, ошондой эле акыркы жылдардагы илимий булактардагы жаңыланууларды эске алуу менен иштелип чыкты.

Талкууга чыгышты:

Карамендеева Ч.Ж. – п.и.к., доцент. Изденүүчү А.Б. Даакыбаеванын кандидаттык экзаменди тапшыруу үчүн атайын дисциплинанын программасы «Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери» деген темадагы кандидаттык диссертациялык ишин бекитүү үчүн талап кылынган критерийлерге толук жооп берет. Бул иште диалогдук кепке байланыштуу бардык керектүү материалдар көрсөтүлүп берилген.

Кошумча программаны бекитүүнү сунуштайм. Рахмат!

Төраганын жыйынтык сөзү:

Аманалиева Г.Э.: Бүгүнкү биздин кафедранын отурумунда изденүүчү А.Б. Даакыбаеванын «Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери» деген темадагы диссертациялык иши боюнча кандидаттык

экзаменди тапшыруу үчүн атайын дисциплинанын кошумча программасын кароо жана талкуулоо максатында өткөрүлдү. Программа боюнча баяндамачынын баяндамасын жана ага карата кафедра мүчөлөрүнүн пикирлерин уктук. Талкуунун жыйынтыгын чыгарып жатып, кошумча программада диссертациянын темасына шайкеш, кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруу боюнча материалдарды колдонуунун илимий-дидактикалык шарттары, методикасы толук чагылдырылгандыгын белгилеп кетким келет.

Издөнүүчү А.Б. Даакыбаеванын 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз тили) адистиги боюнча жазган **«Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери»** деген темадагы кандидаттык диссертациялык иши боюнча кандидаттык экзаменди тапшыруу үчүн атайын диссертациянын кошумча программасын бекитүү үчүн добуш берүүнү сунуштайм.

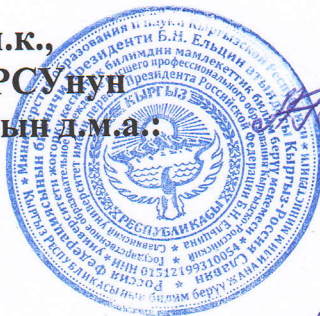
Добуш берүү: макул – 17; каршы – 0; калыс – 0

А.Б. Даакыбаеванын «Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери» деген темада 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз тили) адистиги боюнча жазган диссертациялык иши боюнча кандидаттык экзаменди тапшыруу үчүн атайын дисциплинанын кошумча программасын кароонун жана талкуулоонун негизинде жыйын

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. А.Б. Даакыбаеванын «Кыргыз тилинин практикалык сабактарында медик-студенттердин диалогдук кебин калыптандыруунун лингводидактикалык негиздери» деген темада 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз тили) диссертациялык иши боюнча кандидаттык экзаменди тапшыруу үчүн атайын дисциплинанын кошумча программасы бекитилсин.

**Жыйындын төрагасы, п.и.к.,
Б.Н. Ельцин атындагы КРСУнун
кыргыз тили кафедрасынын д.м.а.:**

**Жыйындын катчысы,
Б.Н. Ельцин атындагы
КРСУнун кыргыз тили
кафедрасынын ага окутуучусу:**

Г.Э.Аманалиева

Т.А. Аалиев

БЕКТЕМИН

Б.Н.Ельцин ат. Кыргызстан-Россия
Славян университетинин илимий
иштер боюнча проректору

Д.В. Глазунов

2023-ж.

«

А.Б. Даакыбаеванын 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз тили) адистиги боюнча кандидаттык экзамендин кошумча программасы

Программада кыргыз тилин экинчи тил катары окутууда теориялык, практикалык жагынан тереңдетип диалогдук кептин ар тараптан терең изилдениши тилибиздин өнүгүп-өсүүсүнө шарт түзөрү, медик-студенттердин диалогдук кеп ишмердүүлүгүнүн педагогикалык негиздери, калыптанышы кыргыз тилинин практикалык сабактарында теориялык жактан аныкталышы, маани-маңызы талданып берилди. Кептик компетенттүүлүк медицина багытында окуган студенттердин билимин жогорулатып, көндүмдөрүн, билгичтиктерин өнүктүрүү, кыргыз тили сабагында кеп ишмердүүлүгүнүн оозеки түрлөрү, башкача айтканда диалог менен окутуу негизги ролду ойнойт. Тилди үйрөтүүдө кыргыз тилдүү эмес медик-студенттерди окутуунун деңгээлин эске алуу менен кептик кырдаалды, дифференцияланган көйгөйлүү-конструктивдүү диалог ыкмасы менен окутууда өздөштүрүү жана таанып-билүүчүлүк кызыгуусун арттыргандыгына ынандык.

Медик-студенттерге кыргыз тилин экинчи тил катары окутуу процессинде медицина багытындагы адистерди кесиптик жактан даярдоодо күтүлбөгөн кырдаалда баарлашууга, маек курууга даяр болууга үйрөнө билүүсүнө шарт түзүп алуу муктаждыгы пайда болду. Ошондуктан кыргыз тилдүү эмес студенттердин оозеки жана жазуу жүзүндө кесипкөй сүйлөө көндүмдөрүн өнүктүрүү, бейтаптар менен профессионалдык диалог жүргүзүү, оорулардын тарыхын жана оорулуулардын медициналык картасын түзүү сыяктуу турмуштук маселелерди чечүүдө кырдаалдык окутуу менен коммуникативдик көнүгүүлөр системасынын жардамында аткарылышы программанын актуалдуулугун белгилейт.

Медик-студенттерди клиникалык практикага даярдоо үчүн кыргыз тилин чет тили катары окутуу системасын маалыматташтыруу боюнча иштелип чыккан ыкмалардын натыйжалуулугу студенттердин өз алдынча иштөөгө багыттайт.

Колдонулган адабияттар:

1. Алхазишвили, А.А. Психологические основы обучения устной иностранной речи [Текст] – Тбилиси, 1974, 316.
2. Аманалиева Г.Э., Даакыбаева А.Б. Изучаем кыргызский язык. Учебник для студентов медицинского факультета высших учебных заведений начинающих групп (1-2 уровень) [Текст] – Бишкек: Изд-во КРСУ, 2021. 334.
3. Ахманова, О.С. Словарь лингвистических терминов. [Текст]– М.: Советская энциклопедия, 1966 -195.
4. Байтакова, М.К. Использование терминов в профессиональной речи будущих медиков [Текст]/ М.К. Байтакова, А.У. Канлыбаева // Наука, техника и образование. – 2015. – № 3(9). С. 59
5. Берман, И.М., Бухбиндер В.А. Ситуативность и обучение устной речи [Текст] – Иностранные языки в школе, 1964, №5 с.11
6. Бимурзина, И.В. Инновационные технологии: развитие коммуникативной компетенции иностранных студентов в преподавании русского языка как иностранного [Текст] / И.В. Бимурзина // Вестн. Томского гос. пед. ун-та. – 2013. – № 13 (141). – 64
7. Биялиев, К.А. Жогорку окуу жайларында кыргыз тилин экинчи тил катары коммуникативдик багытта окутуу методикасынын негиздери [Текст]: пед. илим. д-ру. ... дис: 13.00.02 / К.А. Биялиев. – Бишкек, 2010. – 308 .
8. Большой академический словарь русского языка в 26 т. – Т. 8. – СПб.: Наука, 2007. – 840
9. Ботобекова, А. Кыргыздардын сүйлөшүүсүндөгү вербалдык эмес байланыш каражаттар системасы [Текст]: дис...филол. илим. канд.:10.02.01. – Бишкек, 2007-18-б
10. Бутенко, Ж.В. Обучение профессиональному общению в полилоге иностранных студентов медицинского вуза [Текст]: автореф.дис...канд. пед.наук.
11. Гальскова, Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя [Текст] / Н.Д. Гальскова. – 2-е изд., перераб. и доп. –М.: АРКТИ, 2003. С.38.
12. Ерофеева, И.Н. Обучение устному профессиональному общению иностранных аспирантов-нефилологов [Текст]: автореф. дис...канд. пед. наук. СПб., 1992;
13. Ефремова, Т.Ф. Новый толково-образовательный словарь русского языка [Текст] / Т.Ф. Ефремова. – М.: Русский язык, 2000.
14. Жолчиева, А.А. Формирование коммуникативных компетенций

учащихся в процессе изучения иностранных языков (на примере английского языка в школах с кыргызским языком обучения) [Текст]: дис. канд. пед. наук: 13.00.01/ А.А. Жолчиева. – Бишкек, 2014. – 151.

15. Земская, Е.А. “Русская разговорная речь: фонетика, морфология, лексика, жесть” [Текст] – М., Наука, 1983. 239.

16. Зимняя, И.А. Лингвopsихология речевой деятельности [Текст] / И.А.Зимняя. – М.-Воронеж: МОДЕК, 2001. – 432.

17. Изаренков, Д.И. Обучение диалогической речи [Текст] / Д.И.Изаренков. – 2-е изд., испр. – Москва: Русский язык, 1986. – 150.

18. Изаренков, Д.И. Структура и функциональные особенности диалога в современном русском языке [Текст]: дис.канд. филол. наук. – М., 1979.

19. Иличкина, Е.В. Взаимосвязанное обучение чтению и говорению [Текст] // Е.В.Иличкина / Иностраный язык в школе, №6, 2006. –С.48-52

20. Копыткова, Т.Г. Методика обучения диалогическому общению в учебно-профессиональной сфере иностранных студентов технических вузов: автореф. дис. ... канд. пед. наук. М., 1992; Коростелева С.Г. Методика развития дискуссионных умений на продвинутом этапе обучения русскому языку иностранных учащихся [Текст]: автореф. дис...канд. пед. наук. – М., 1989.

21. Косогорова, Х.Г. Коммуникативно-синтаксическая организация вопросно-ответных диалогических единств (на материале русской волшебной сказки) [Текст]: Дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.19 [Текст] / Х.Г. Косогорова; ЯГПУ им. К.Д. Ушинского. –Ярославль, 2006. – 178.

22. Крючкова, Л.С. Практическая методика обучения русскому язык как иностранному [Текст] / Л.С. Крючкова, Н.В. Мощинская. – М.: Флинта: Наука, 2017. – 480.

23. Кудрявая, Н. В. Педагогика в медицине: учеб. пособие для студ. высш. мед. учеб. заведений [Текст]/ Н. В. Кудрявая, Е. М. Уколова, Н. Б. Смирнова, Е. А. Волошина, К. В. Зорин. – М.: Изд. центр «Академия», 2006. – 104с

24. Кузнецов, И.А. Национально обусловленные модели фатической диалогической вопросно-ответной коммуникации в современной русской речи: Дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.01 [Текст] /И.А..Кузнецов; – Нижний Новгород – 2020. 244.

25. Лебединский, С.И. Методика преподавания русского языка как иностранного: учеб. пособие [Текст] / С.И. Лебединский, Л. Ф. Гербик. – Мн., 2011. – 309.

26. Назарчук, А.В. Философское осмысление диалога через призму коммуникативного подхода [Текст] // Вестник МГУ, сер.7. Философия, 2010, №1. –570.

27. Ожегов, С.И. Толковый словарь русского языка [Текст] / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – М.: Оникс, Мир и образование, 2011. 736.

28. Пассов, Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению [Текст] – М.: Просвещение, 2013. – 299.

29. Пассов, Е.И. Коммуникативные упражнения. Пособие для преподавателя. [Текст] – М., -Л., “Просвещение”, 1967. –127.

30. Пассов, Е.И. Основы коммуникативной теории и технологии иноязычного образования [Текст]/ Е.И. Пассов, Н.Е. Кузовлева: методич. пособие для преподавателей русского языка как иностранного. – М.: Русский язык, 2010. – 568.

31. Рысбаев, С.К., Сыдыкова, Б.Ч. Окуу орус тилинде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз тилин окутуунун маселелери. Мугалимдер үчүн усулдук колдонмо. [Текст] – Бишкек.; 2002.

Кандидаттык экзамендин кошумча программасынын суроолорунун тизмеси

1. Диалогдук кептин изилдениш тарыхы.
2. Диалогдук кепке түшүндүрмө берүү.
3. Диалогдук кепти изилдөөгө кайсы окумуштуулардын эмгектерин атап кетүүгө болот.
4. Медик-студенттерге кыргыз тилин экинчи тил катары окутуунун методикалык системасынын өзгөчөлүктөрү.
5. Диалогдук кепти калыптандыруу маселелери.
6. Кыргызстанда диалогдук кептин маселелери.
7. Кыргызстанда диалогдук кепке үйрөтүүдөгү методикалык негиздер.
8. Лингводидактика деген терминге түшүндүрмө берүү.
9. Кыргызча диалогдук кепти окутуп үйрөтүүнүн кандай педагогикалык шарттары колдонулат.
10. Окутуу процессинде диалогдук кептин кандай түрлөрүн колдонууга болот.
11. Диалог менен маектин кандай айырмачылыктары бар.
12. Диалогдук кепти окутууда компетенттүүлүктүн кандай түрүн колдонууга болот.
13. Кырдаалдуулук деген терминге кандай түшүндүрмө берсе болот.
14. Конструктивдүү-кырдаалдуу диалог деген эмне.
15. Диалогдук кепти үйрөтүүнүн түзүлүш өзгөчөлүгү.
16. Диалогдук кепти үйрөтүүнүн шарт-кырдаалдык бөтөнчөлүктөрү.
17. Окутуу процессинде байланыштын кандай формаларын колдонсо болот.
18. Кырдаалдык шарттарда көндүмдүн кандай формаларын өнүктүрүү зарыл.

19. “Реплика” деген сөзгө кандай түшүндүрмө бере аласыз.
20. Диалогдук кепке үйрөтүүдө тилдин кандай нормаларын колдосо болот.
21. Изилдөөнүн жүрүшүндө кандай ыкмалар колдонулду.
22. Кептик кырдаалдуулукту кандай түшүндүрө аласыз.
23. Диалогдук кептин көлөмү кандай болуш керек.
24. Макро жана микродиалогдор деген эмне.
25. Медик-студенттердин диалогдук кеп ишмердүүлүгүнүн канча багытына таянып окутуу сунушталат.
26. Окумуштуулардын айтымында, реплика кандай шартта жаралат.
27. Диалогдук биримдик эмненин бөлүгү болуп саналат.
28. Вербалдык эмес каражаттарга эмнелер кирет.
29. Пикир алышууну кандай түшүнөсүз.
30. Диалогдук кептин түрү катары диалог-маекти кандай колдонууга болот.

Төрага, п.и.к.,
Б.Н.Ельцин атындагы КРСУнун
кыргыз тили кафедрасынын д.м.а.:

А.А.

Т.Э.Аманалиева